

NOSPIEDUMI

Sabīne Skarule kopā ar Sāru Bleisu
un Moniku Tataloviču
Instalācijas: Halima Dārviša

Kim? Laikmetīgās mākslas centrs:
Izpilddirektore: Evita Goze
Programmas direktore: Zane Onckule
Projektu vadītāja: Katrīna Jauģiete
Komunikācijas vadītāja: Žanete Liekīte
Pārdošanas direktore: Dārta Purvīce

SKARULE studija

Katalogs:
Dizains: Vrints–Kolsteren
Teksti: Zane Onckule
Angļu valodas tulkojums: Valts Miķelsons
Angļu valodas korektūra: Will Mawhood

Izdevējs: Kim? Laikmetīgās mākslas centrs, Rīga
Tirāža: 500 eksemplāri
ISBN: 978-9934-8522-8-2

Pateicības: Sabīnes Skarules ģimenei

Kim? Laikmetīgās mākslas centrs atklāj modes dizaineres Sabīnes Skarules pirmo institucionālo izstādi “*Nospiedumi*” kopā ar fotogrāfi Sāru Bleisu un stilisti Moniku Tataloviču. Skarules dizaina prakse – izvērsta caur “SKARULE” zīmolu – balstās pārdomās par piederības (de)konstruēšanu un individuālās pieredzes un kolektīvās atmiņas mijiedarbības atstātajiem nospiedumiem arvien mainīgajā mūsdienu vizuālās kultūras ainavā.

Pēdējās desmitgades ietvaros kā modes industrijas, tā arī laikmetīgās mākslas sfēras pieteikto iekļaušanas, atvērtības un demokratizācijas kursu arvien uzskatāmāk nomaina atgriešanās pie reiz nostiprinātajām hierarhijām. Ceļš no “perifērijas” uz “centru”, digitālo rīku stiprināts, ir šķietami saīsinājies, tomēr tā segums nav uzlabojies; reprezentācijas politika ķermeņa, identitātes un izcelsmes dažādību izgaismošanā arvien izteiktāk tiek pozicionēta kā izņēmuma gadījuma hiperindividualizēts lielums; un tirgus diktētais, nerimstoši kāpjošais dzišanās-pēc-jaunā kults nonācis visērmīgajā sazobē ar sabiedrībā augošo neiecietību un ģeopolitisko nestabilitāti.

Uz šī fona “*Nospiedumi*” iezīmē potenciālu un mērķtiecīgu virzību ārpus citu iepriekšnoteiktām trajektorijām. Izstāde ir vairāku gadu kopdarba un ilgstoša dialoga rezultāts un sniedz ieskatu materiāli vizuālajā “SKARULES” pasaulē, vienlaikus izgaismojot ierasti neredzamo procesu – to, kā darbs tiek veidots, kādas balsis ir tajā iesaistītas un kāda ir katras loma. Caur dažādībām sinhronizēts ritms, pacietība, ilgstoši atkārtojumi un īpaša attieksme pret laika plūdumu uzrāda “SKARULE” interesi par meistarības un izzūdošo amatu pārvaldības turpinājuma nodrošināšanu. Redzēšanas un jutīguma treniņos iemantotā pieredze transformējas intuīcijā, kas savukārt tālāk top par instrumentu formu un apjomu veidošanā.

Izstādes aprises uzvedina uz asociācijām ar noskaņu kolāžām jeb sava veida iekšējās pasaules karti, kas, pārkāpusi papīra loksnes vai ekrāna robežas, ekspozīcijā ienāk caur telpisku instalāciju, fotogrāfijām, tērpu sagatavju fragmentiem un performances dokumentāciju. “*Nospiedumi*” kā metode un metafora tiek pieteikta caur uz sienām eksponētu tekstilelementu slāņu kārtojumiem. Apģērbu fragmenti, diegi, mežģīnes, skaras un aušanas elementi – presēti, kopā šūti, krāsoti, limēti – tiek nostiprināti uz sienām izvietotu ierāmējumu un brīvi izkārtotas telpiskas objektu kopas ietvaros, un caur šo muzeoloģijā izmantotās eksponēšanas praksi tiek novadītas rūpes un uzmanību apliecināša sajūta latviskās amatniecības tradīciju un materialitāšu svinēšanai.

Sievietes (roku) darbs kā dziedināšanas akts un veids, kā saglabāt prāta līdzsvaru, “SKARULE” pasaulē atrodas ciešā sazobē ar apkārtējo vidi un tās līdzsvaroto sezonu nomaiņu. Jaunākā fotogrāfiju sērija vizualizē šo mentāli izjusto ainavu un novada īpašu attieksmi: sievietes (dizaineres, stilistes, fotogrāfes) iedvesmas virzīto skatienu uz sievieti (talantu), tās tērpto vai atsegto ķermeni uz mainīga – te pastorāla, te – urbāna fona – un, ne mazāk būtiski, tver viņas atbildes skatienu un caur ķermeņa valodas pausto kluso spēku.

“Nospiedumos” savijas iedvesmu pavedieni un personiskajā un kolektīvajā atmiņā iesēdušies kopienu rituāli, uz ko asociatīvi uzvedina izstādi noslēdzošā zona – mākslinieces un scenogrāfes Halimas Dārvišas no krēslu ieskauda gara galda veidota improvizēta satikšanās vieta. Šī modes skašu mēlei

līdzīgā instalācija kalpo ne vien par amatniecības tehniku “skatuvi”, bet arī par virsmu, uz kuras tiek klāta iztēle un valda savstarpējas cieņas atbrīvota rosība. Uz dekoratīvi nepārslogotās galda kopas izvietotie “SKARULE” valodas pamatelementi – diegu-auklu-tamborējumu kopas – kalpo par rekvizītiem un zemsvītras piezīmēm mākslinieces un modeles Britas Libergas virtuves semiotikā iekrāsotās performances izspēlei. Aizstājot runu ar lomu spēli, māksliniece izmanto vakarēšanas vidi, lai iemiesotos un pārslēgtos starp sulaiņa, lēdijas un sievietes-bērna tēliem. Fiksēta aiz slēgtām durvīm atklāšanas priekšvakarā, tās norise video dokumentācijas veidā sagaida skatītāju izstādes ievadā.

Līdzīgi “SKARULE” darbībai, “*Nospiedumi*” strādā kā tieša un pārnesta telpa interpretācijai – sapņu un domu piesiešanai. Neskatoties uz trauslo un nedrošības pilno infrastruktūru, kas veido neatkarīgu zīmolu ikdienu, izstāde vienlaikus kalpo par patvēruma un sazēmēšanās lauku – vietu, kurā atgriezties sākotnējo sajūtu, impulsu un laika nospiedumu (at)šķetināšanas meklējumos.

BIO *Sabīne Skarule* ir latviešu modes dizainere, kas 2021. gadā izveidoja eponīmo zīmolu “SKARULE”. Skarule iedvesmojas no identitātes (de)konstrukcijas procesiem un individuālās un kolektīvās atmiņas dinamikas mūsdienu vizuālās kultūras ainā. Adīšana, tamborēšana, aušana un citi tradicionālie amati ir centrālie “SKARULE” dizaina procesā. Viņa ir absolvējusi Antverpenes Karalisko Mākslas akadēmiju Beļģijā (bakalaurs un maģistrs) un pilnveidojusi savas profesionālās iemaņas modes namā The Row Ņujorkā. 2020. gada sākumā Sabīne Skarule saņēma *H&M Design Award* 2020 balvu.

BIO *Sāra Bleisa (Sarah Blais)* ir fotogrāfe, kuras darbos izmantotā rotaļīgā pieeja pārveido pazīstamus naratīvus, lai radītu gan spriedzi, gan intimitāti, ko vienmēr papildina klusa prieka sajūta. 2019. gadā Bleisa saņēma *British Journal of Photography* balvu Female in Focus. Viņas jaunāko projektu Alma 2005. gada rudenī publicēja izdevniecība Libraryman. Viņas portretu sērija *Miyuki* tika izstādīta 2025. gada Parīzes modes nedēļas laikā Atelier Néerlandais. Sāra strādā ar fotogrāfiju un kustīgo attēlu, sadarbojoties ar vadošajiem modes namiem, izdevniecībām un kultūras institūcijām.

BIO *Monika Tataloviča (Monika Tatalovic)* ir modes stiliste, kuras darbi pēta saikni starp apģērbu, formu un raksturu. Koncentrējoties uz tekstūru un instinktīvi meklējot līdzsvaru, viņas darbi atrodas telpā starp struktūru un plūdumu, spēku un maigumu. Priekšplānā ir audumi, formas un proporcijas, kas izpaužas klusinātos toņos, pārdomātā slāņošanā un negaidītās detaļās. Viņas nesen izdoto fotogrāmatu *Dressed* izstādīja Parīzē, *Sheriff's Gallery*, sadarbībā ar Claire De Rouen un *Alaia* grāmatnīcu.

BIO *Brite Liberga (Britt Liberg)* ir holandiešu performanču māksliniece un dizainere, kuras darbi pievēršas ķermeņa kustību izspēlei un analīzei. Izglītota kā profesionāla baletdejotāja, viņa izmanto savu ķermeni kā materiālu, atrodot formas tekstilizstrādājumu kustībā un meklējot plūstamību starp ģērbšanos un izģērbšanos, starp seksuālu kailumu un objektīvu kailumu. Jēdziens “būt mūzai” ir liela viņas darba sastāvdaļa – Brite izjūt vēlmi izpētīt iespējas, kā mūzu “atbrīvot” no mākslinieka skavām. Mūza ir pats mākslas darbs, tirā ķermeņa forma, kas redzama tieši ar skatītāju, nevis citu mākslinieku acīm. Ar savām performancēm uzstājusies starptautiski – Eiropā un ārpus tās – kā modes nedēļu, tā arī laikmetīgās mākslas kontekstos; regulāri sniedz lekcijas un performances dažādās izglītības iestādēs starptautiski.

BIO *Halima Dārviša (Haleimah Darwish)* ir Londonā dzīvojoša māksliniece ar arhitektūras izglītību, kas iegūta Karaliskajā Mākslas koledžā. Viņa ir attīstījusi izsmalcinātu telpisko izjūtu un asu izpratni par virsmu, formu un materiālu. Dārviša nodarbojas ar scenogrāfiju redakcionāliem un kustīgu attēlu projektiem, kā arī telpisko dizainu instalācijām.

Izstādes ietvaros izdots dizaina studijas Vrints-Kolsteren veidots “SKARULE” katalogs Traces un iekārtots improvizēts “SKARULE” tērpu un aksesuāru tirdzniecības stends.